

CZU 343.98 : 349.6

O DISTINCTĂ ABORDARE A ROLULUI POLIȚIEI ÎN COMBATEREA CRIMINALITĂȚII CONTRA MEDIULUI - PERSPECTIVA ABILITĂRII CU COMPETENȚE SPECIALE

Grigore ARDELEAN,

doctor în drept, lector universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Marius MUREȘAN,

doctor în drept, România

Creșterea eficienței în prevenirea și combaterea criminalității împotriva mediului depinde nu numai de calitatea reglementărilor, ci într-o mare măsură, de mecanismul îndreptat spre atingerea rezultatelor scontate. Din acest motiv, este nevoie de o resetare a măsurilor de combatere a diferitelor categorii de infracțiuni contra mediului, din perspectiva împuternicirii cu abilități speciale în lupta împotriva criminalității de mediu.

Cuvinte cheie: daunelor aduse mediului, delinquența, responsabilitate, legislație, competency.

A DISTINCT APPROACHES ROLE OF THE POLICE IN COMBATING CRIME AGAINST ENVIRONMENT - PERSPECTIVE ACQUIRING THE SPECIAL SKILLS

Grigore ARDELEAN,

assistant professor, PhD,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova

Marius MUREȘAN,

PhD, Romania

Increase efficiency in preventing and countering crime against the environment depends not only on the quality of regulations, but to a large extent, the mechanism and adaptation to technical subjects of the implements in the attainment of expected results. For this reason, it requires a reset of the concept underlying the establishment competency in this area, emphasis will be placed on the role and specifically of the police in combating the specifics of various categories of offences, from the perspective of empowerment with special skills in crime fighting.

Keywords: environmental damage, delinquency, responsibility, legislation, competency.

Introducere. În condițiile reconsiderării și adaptării unei noi percepții despre confortul existențial-uman, care adesea determină la o exploatare excesivă a întregului potențialul inovațional, s-a înregistrat și o diversificare a manifestărilor negative ce atentează direct la factorii de mediu, riscând să pună în pericol șansa omului de a beneficia de un mediu sănătos și echilibrat din punct de vedere ecologic. În același timp, constatăm cu mare regret, că în unele state nu s-a făcut uz de ingeniozitate și potențial intelectual la elaborarea și perfecționarea meca-

nismelor de reprimare a comportamentelor reproșabile din partea celor care calcă peste tot ce numim „valori de mediu” în drumul parcurs spre îmbunătățirea desăvârșită a condițiilor de trai. Avînd în vedere specificitatea consecințelor, iar prin urmare a valorilor la care se atentează odată cu săvîrșirea infracțiunilor contra mediului, actualmente se cere o altă manieră de abordare a problematicii în materie de prevenire, relevare și combatere a genului de criminalitate avut în discuție. Apariția și multiplicarea unor infracțiuni, precum: traficul ilicit cu exemplare de specii

din fauna și flora sălbatică, importul-exportul de deșeuri toxice, traficul ilicit de materii nucleare și problemele ecologice directe și conexe pe care acestea le creează au făcut necesare promovarea unor tehnici și metode de investigație criminalistică cât mai adecvate domeniului [11, p. 411].

Rezultate obținute și discuții. Din aceste considerente, pe lângă intervenția în structura și conținutul dreptului material¹, care astăzi se impune cu acuitate, se cere acțiunea, mai întâi, la nivel conceptual în direcția reconsiderării competențelor în combaterea criminalității contra mediului, iar pe cale de consecință și a categoriilor de subiecți ce le revin. Necesitatea unui asemenea studiu se face observată în circumstanțele în care ineficiența activităților de prevenire și combatere a infracțiunilor de mediu indică la lipsa de conlucrare între autoritățile de mediu și alte structuri ale organelor de drept, lipsa unei pregătiri speciale în domeniul relevării faptelor cu caracter penal de către subiecții investigați cu asemenea atribuții, incompatibilitatea activității unor structuri specializate aflate în componența autorităților de mediu cu activitatea specială de investigație etc. Despre toate aceste dificultăți urmează să vorbim în detaliu, dar nu înainte de a prezenta actuala structură și schemă de intervenție în reprimarea conduitei, calificate de noi: „anti-ecsociale”, care mai tot timpul a fost ignorată, iar pe cale de consecință, a diminuat rolul poliției în constatarea și reprimare criminalității contra mediului. Or, după cum se afirmă tot mai frecvent în doctrina mediului [11, p. 417], descoperirea infracțiunilor ecologice și instrumentarea procesului penal aferent, necesită tot mai mult folosirea unor tehnici și metode de investigare particulari-

zate, dacă nu chiar specializate la exigențele domeniului.

Prezentare generală a situației actuale în materie de competență în constatarea și descoperirea infracțiunilor contra mediului

Examinând prevederile legislației Republicii Moldova în compartimentul ce vizează competența în relevarea și investigarea faptelor ilicite contra mediului, constatăm că aceasta revine unor structuri aflate în componența a două autorități publice. Este vorba de Inspectoratul Ecologic de Stat aflat în subordinea Ministerului Mediului și Inspectoratul General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne. Dintre acestea două, rolul cel mai important, după părerea noastră, în contracararea contravențiilor și infracțiunilor de mediu îi revine Inspectoratului General de Poliție care în virtutea structurii și, respectiv sarcinilor sale specifice, asigură ordinea de drept, siguranța persoanei, dar și respectarea altor drepturi și valori garantate de legea supremă, printre care se înscrie și dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate (art. 37 alin. 1 din Constituție).

În acest scop, pentru eficientizarea activităților menționate, sub aspect structural, potrivit art. 11 alin. 1 din Legea 320/2012 [5], poliția Republicii Moldova se constituie din poliția pentru combaterea criminalității și poliția ordine publică. Cea dintâi structură are ca sarcină: asigurare, prin măsuri speciale de investigație și prin acțiuni procesual-penale, exercitate în condiții legale, a prevenirii și combaterii criminalității, constatării și investigării infracțiunilor, identificării persoanelor care le-au comis și, după caz, a căutării acestora.

Nu mai puțină însemnătate o are în acest sens și poliția ordine publică care, potrivit legii, contribuie la menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, prevenirea infracțiunilor și contravențiilor, constatarea contravențiilor, inclusiv și celor de mediu. Investirea cu asemenea competențe are loc odată cu elaborarea legislației con-

¹ Consacrarea la nivel doctrinar, dar și legislativ a unei noi forme de răspundere – răspunderea de mediu; Afirmarea unei noi ramuri de drept – „dreptul penal al mediului” ca domeniu special de reglementare și ca disciplină științifică autonomă; trecerea de la caracterul material la un caracter formal în considerarea infracțiunilor contra mediului (infracțiuni de pericol) etc.

travenționale care atribuie poliției calitatea de agent constator [3].

După cum se observă mai sus, măsurile întreprinse în vederea realizării sarcinilor enumerate și atribuite structurilor polițienești, în special celor preocupate de combaterea criminalității, sunt compatibile și prin urmare aplicabile realizării sarcinilor de protecția a mediului prin măsuri de prevenire, constatare și investigare a infracțiunilor ecologice.

Însă, spre marel nostru regret, toate aceste competențe poartă doar un caracter general, avînd în vedere că din punct de vedere organizațional, poliția, pentru cobaterea criminalității nu dispune de o structură specializată în investigarea infracțiunilor contra mediului, infracțiuni care sunt caracterizate de o pronunțată specificitate, atît în planul relevării, cît și cel al documentării, cuantificării gradului prejudiciabil, iar prin urmare a incriminării faptei penale sau contravenționale. Aici apare întrebarea, de ce pentru investigarea unor categorii de infracțiuni cum ar fi: infracțiunile economice, trafic de ființe umane, păstrarea și comercializarea drogurilor, infracțiuni cibernetice etc., au fost înființate structuri specializate, iar pentru infracțiunile de mediu nu?. Or, acestea din urmă nu au un specific aparte, nu atentează la o anumită categorie de valori, sunt mai puțin periculoase pentru societate?. Din potrivă, spre deosebire de alte infracțiuni, cele îndreptate în privita mediului sunt caracterizate de o pluralitate de valori la care se atentează (componentele mediului, persoană și bunurile sale, viul neuman, societate, generația viitoare chiar), de ireversibilitatea componentelor afectate, dificultatea identificării făptuitorului, incriminarea vinovăției etc. Sau poate se impune o limită a numărului de structuri specializate în cadrul IGP?, sau procedura presupune o complexitate deosebită?. La ceastă din urmă întrebare putem răspunde fără a căuta prea mult, fiind suficient a ne referi doar la prevederile art. 14 din Legea 320/2012 care are în vedere modul de înființare a subdiviziunilor

specializate ale poliției².

Mergînd mai departe, identificăm unele competențe speciale doar în constatarea și examinarea contravențiilor de mediu ce revin unor autorități publice, altele decît cele polițienești. Este vorba aici de Inspectoratul Ecologic de Stat, care în temeiul Legii nr. 1515/1993 [4], dar și a Regulamentului IES [8], inspectorii de mediu sunt investiți cu atribuții de inspectare și control asupra modului de respectare a actelor legislative și normative în domeniul protecției mediului, prin care se crede, de fapt, că ar fi posibilă prevenirea și constatarea faptelor ilicite ce atentează la factorii de mediu. Odată ce contravențiile de mediu sunt constatate nemijlocit de către inspectorii de mediu sau de către organele poliției și remise către aceștia, avînd în vedere că poliția nu dispune de competențe în examinarea unor asemenea fapte contravenționale, primii examinează și aplică sancțiuni pentru încălcările avute în discuție. La rîndul lor, inspectorii de mediu întocmesc și înaintează organelor competente materialele privind cazurile de încălcare a legislației ecologice, înaintează organelor de drept (poliție, procuratură) materiale pentru pornirea cauzelor penale și tragerea la răspundere penală a infractorilor.

Prin urmare, analizînd cadrul normativ ce stabilește modul de intervenție și structura organelor înzestrate cu atribuții în domeniul relevării și descoperirii infracțiunilor, inclusiv celor de mediu, nu avem de cît să constatăm un paradox. Adică, autoritățile de mediu investite cu atribuții în constatarea

² În vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice Poliției, prin ordinul ministrului afacerilor interne, la propunerea șefului Inspectoratului General al Poliției, se înființează subdiviziuni specializate. Subdiviziunile specializate sînt unități ale Poliției de competență teritorială generală, subordonate Inspectoratului General al Poliției, care pot crea servicii publice desconcentrate și se instituie conform specificului unor sectoare și direcții concrete de activitate. Prin ordinul ministrului afacerilor interne se înființează subdiviziunea specializată a Poliției, care va avea calitatea de organ de urmărire penală.

faptelor contra mediului dispun de un anumit nivel de pregătire în cunoașterea legislației de mediu, distingerea semnelor ce indică la săvârșirea infracțiunilor contra mediului, însă nu dispun de o pregătire specială în domeniu criminalistic și investigativ, destul de necesare relevării unor infracțiuni adesea săvârșite în taină. În același timp, structurile polițienești dispun de o asemenea pregătire, dar nu sunt investite cu competențe speciale în constatarea și combaterea infracțiunilor contra mediului, considerent care face să fie ignorată necesitatea instruirii speciale a polițiștilor în investigarea infracțiunilor de mediu. În acest context, după cum susțin și reprezentanții [13] unor instituții (Interpol) care stimulează cooperarea internațională în combaterea acestor infracțiuni, urmează a se face o distincție între autoritățile de mediu și Poliție. În general, autoritățile de mediu nu pot efectua investigații, nu pot aresta și nu pot să aplice legea penală. Acestea au niște limite din anumite puncte de vedere și activitatea lor de control este considerată mai „soft”, însă au cunoștințe în domeniu pe care Poliția nu le are, de aceea activitățile acestora sunt complementare.

Posibile dificultăți de intervenție, interacțiune și gestionare a locului infracțiunii contra mediului sesizate în activitatea agenților ce fac parte din structurile nepolițienești

Pentru ca infracțiunile de mediu să poată fi reprimate, ele trebuie înainte de toate să fie constatate. În general, în procesul de constatare a acestor gen de infracțiuni s-au observat o serie întregă de dificultăți generate de absența unor organe specializate de poliție a mediului [12, p. 284].

Într-u început ne vom strădui să evidențiem și să descriem în mod succint cele mai posibile a fi întâlnite dificultăți în demascarea și investigarea infracțiunilor de mediu de către subiecții ce le revin această misiune. Evident, aici ne vom referi pe rând la cauzele ce determină ineficiența activității pe acest segment, atât a structurilor nepolițienești ce dispun de pregătire în domeniul mediului,

dar deopotrivă și a celor polițienești care la rândul lor nu dispun de instruire specială în domeniul investigării infracțiunilor de mediu.

Deci, pentru prima categorie de subiecți, va fi dificilă relevarea și investigarea infracțiunilor contra mediului din următoarele cauze:

Lipsa pregătirii speciale în domeniul reacționării imediate la sesizările despre comiterea infracțiunilor de mediu – Inspectoratul Ecologic de Stat nu dispune de o bază tehnico-matrimonială, respectiv personal instruit în domeniul reacționării operative la sesizările despre comiterea infracțiunilor de mediu, fapt care rezultă din structura Inspectoratului dar și din competențele acestuia.

Lipsa pregătirii speciale necesară urmării, reținerii și escortării făptuitorului – în timpul efectuării controalelor asupra modului de respectare a legislației ecologice în utilizarea resurselor naturale, inspectorii de mediu adesea surprind săvârșirea unor infracțiuni, iar din cauza lipsei de pregătire fizică specială, tactica urmăririi sau reținerii, făptuitorul poate ușor părăsi locul infracțiunii. În acest caz, ținem să reamintim, că de multe ori făptuitorii în cazul infracțiunilor de mediu devin anonimi datorită faptului că dauna de mediu are un caracter difuz și diluat încât într-o perioadă foarte scurtă de timp consecințele prejudicibile ale infracțiunii se pot dispersa, astfel spus, șterge în mod natural. În legătură cu investirea inspectorilor de mediu cu dreptul de a reține persoanele vinovate de încălcarea legislației cu privire la protecția mediului, drept stipulat expres în conținutul art. 28 lit. d) a Legii 1515/1993, identificăm anumite neclarități. Și anume, despre ce fel de reținere este vorba?. La prima vedere, ținând cont de statutul și împunătornicirile inspectorilor de mediu, din textul normei avute în vedere se înțelege că aceasta este o reținere civilă, drept exercitat în temeiul art. 13 din Codul Civil, mai ales că finalul textului dispoziției de la art. 28 lit. d.) din Legea nr 1515/1993 prevede o obligație identică

cu cea de la art. 13 alin. 4 CC, adică să predea persoana reținută autorităților (celui mai apropiat post de poliție sau primărie). Totodată, în conținutul aceleiași norme de mediu se spune că *după caz, inspectorii de mediu au dreptul să rețină persoana pentru identificare*, aici deja vorbindu-se clar despre reținerea pentru identificarea persoanei și nicidecum despre reținerea administrativă în temeiul art. 433 al Codului Contravențional, deoarece această măsură poate fi realizată doar de anumiți subiecți, printre care nu se regăsesc inspectorii de mediu, prin urmare aceștia nu pot reține persoana nici pentru identificare în condițiile art. 433 alin. 1 lit. b), deoarece cu acest drept sunt investiți doar: poliția, poliția de frontieră și serviciul vamal. Prin urmare, dispoziția din Legea nr. 1515/1993 ce dă dreptul inspectorilor de mediu să rețină persoanele vinovate pentru identificare, vine în contradicție cu norma de la art. 433 Cod contravențional, astfel nu suntem în prezența reținerii administrative sau celei pentru identificarea persoanei ca măsură procesuală de constrângere. Deși, aceasta este destul de necesară și importantă în procesul contracarării și documentării faptelor contra mediului.

Lipsa pregătirii în gestionarea și asigurarea pazei locului infracțiunii de mediu – pînă la sosirea grupului operativ al Inspectoratului de poliție ce deservește teritoriul în care a fost săvârșită infracțiunea, inspectorii de mediu, în cazul în care în timpul inspecției au constatat existența semnelor unei infracțiuni de mediu, în scopul asigurării integrității probelor, securizării perimetrului, evaluării operative a potențialității amenințărilor asupra mediului și omului, ar trebui să dispună și de o pregătire specială în domeniu;

Lipsa pregătirii în desfășurarea activității speciale de investigație (livrarea controlată, investigații sub acoperire, urmărirea vizuală) necesară demascării și probării faptelor penale împotriva mediului săvârșite în cadrul uzinelor, întreprinderilor mari ce desfășoară activități cu impact asupra mediului;

Lipsa cunoștințelor criminalistice nece-

sare fixării, ridicării și gestionării probelor ce ar demonstra existența unei infracțiuni și, respectiv întinderea prejudiciului ecologic individual - determinarea responsabilului pentru daunele ecologice care au fost cauzate prin săvârșirea unor contravenții sau infracțiuni de mediu în lipsa demonstrării din partea inspectorilor de mediu a existenței componente de infracțiune (obiectul) nu vor fi antrenate organele de investigare în identificarea mai departe a făptuitorului, fapt ce rezultă din limitele competențelor ce le revin în acest sens. Prin urmare, victima este pusă în imposibilitatea înaintării unei acțiune civile în repararea prejudiciului, fiindcă nu-i este cunoscută persoana ce urmează a fi chemată în justiție. Or, reieșind din conținutul art. 272 alin. 4 CC, în acțiunile privind răspunderea delictuală persoana vătămată poate depune cerere din momentul în care îi este cunoscut subiectul răspunzător de cauzarea prejudiciului. Situația se schimbă radical în cazul în care aceeași acțiune (civilă) este intentată în cadrul unei cauze penale în examinare, unde este cunoscut făptuitorul, sunt prezentate probe care indică la existența și întinderea prejudiciului. Prin urmare, în lipsă de cunoștințe speciale în materie de tactică și metodică criminalistică, inspectorii de mediu nu vor face față misiunii de relevare, fixare, ridicare și gestionare a probelor ce sunt extrem de necesare demonstrării faptului existenței obiectului infracțiunii și a acțiunilor prin care aceasta s-a realizat, iar în consecință va fi pusă la îndoială însăși existența infracțiunii contra mediului. Toate acestea ar fi posibile în cazul cunoașterii de către subiecții cu atribuții în materia constatării faptelor contra mediului, a unor tactici criminalistice de relevare, fixare și ridicare a probelor ce confirmă săvârșirea unei infracțiuni.

Dacă e să privim asupra unor eventuale probleme ce ar sta în calea eficienței în constatarea și investigarea infracțiunilor de mediu de către structurile polițienești, ne-am opri doar asupra unei probleme și anume cea legată de lipsa unor cunoștințe speciale

cu specific ecologic. Însă aceasta s-ar rezolva destul de ușor, odată cu crearea unei structuri specializate în cadrul IGP, instruită și abilitată cu competențe în domeniul contracțării criminalității contra mediului. Or, este esențial pentru activitatea acestor subiecți să cunoască semnele distincte ale săvârșirii unei infracțiuni de mediu (pătarea pământului, uscarea vegetației, schimbarea culorii apei, semnele deversării de substanțe chimice etc), a specificului legislației de mediu în materie de răspundere, precum și modul de a acționa în diferite categorii de câmpuri infracționale.

Cîteva soluții-argumente în favoarea fondării unei structuri polițienești specializate în combaterea criminalității contra mediului

Deci, după cum considerăm noi, soluția este unică pentru toate cauzele și problemele descrise mai sus: abilitarea cu competențe speciale a unei subdiviziuni în cadrul Ministerului de Interne care să dispună de o pregătire specială în toate compartimentele enumerate, or acest gen de activitate și este specific organului de investigare menționat.

Sarcinile și măsurile speciale de investigație răspund necesităților reclamate în procesul asigurării protecției mediului prin prevenirea și curmarea unor fapte prejudiciabile.

În acest sens, ținem să atragem atenția că una din sarcinile activității speciale de investigație realizarea căreia este indispensabilă curmării infracțiunilor ce pot prejudicia mediul, este cea de relevare a atentatelor criminale, prevenirea, curmarea infracțiunilor și identificarea persoanelor care le organizează (art. 2 lit. a) din Legea nr. 59/2012 [6]), avînd în vedere că anume în materia răspunderii de mediu se pune accentul pe prevenirea unui prejudiciu decît pe reparare, fapt ce rezultă din caracterul difuz și iremediabil al prejudiciului ecologic. Din acest punct de vedere și măsurile speciale de investigație realizate de către structurile polițienești într-un îndeplinirea sarcinilor ce le revin sunt compatibile, deci aplicabile și în cadrul relevării

și descoperirii infracțiunilor de mediu. Deci, din șirul măsurilor speciale de investigație, în materia prevenirii și descoperirii infracțiunilor contra mediului, vor avea eficiență următoarele: interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor; colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice; urmărirea vizuală; investigația sub acoperire; supravegherea transfrontalieră; culegerea informației despre persoane și fapte; livrarea controlată; etc.

În activitatea de constatare și documentare a infracțiunilor contra mediului se cere cunoașterea și aplicarea tactici criminolice.

Din acest punct de vedere ținem să afirmăm, că însușirea tehnicilor și metodelor de investigare a infracțiunilor, inclusiv și celor de mediu se realizează doar în cadrul studierii științelor criminalistice, criminologice chiar, cunoștințe specifice și obligatorii pentru structurile polițienești și nu pentru cele ce reprezintă autoritățile de mediu. După cum este susținut la nivel doctrinar [10, p. 4], la determinarea faptuitorului în cazul răspunderii pentru fapta cauzatoare de daune prezintă interes atît știința procesuală cît și cea criminalistică. Din aceste considerente tehnicile și metodele de investigare a infracționalității de mediu impun preocupări noi în criminalistică și aspecte inedite în știința criminalistică. În același context, și criminologia verde (*green criminology*) are în vedere fenomenul în plină ascensiune a criminalității ecologice, înscrisă deja pe lista „marii criminalități”, cu tendințe de globalizare [11, p. 225].

Suntem într-un totu de acord cu afirmațiile autorilor citați, deși actualmente se consideră că și metodele criminalistice clasice utilizate la identificarea faptuitorului unei daune ecologice nu sunt întotdeauna în stare să răspundă la întrebarea cine a săvîrșit sau a contribuit la săvîrșirea faptei. Tocmai din acest considerent, în lucrarea de față încercăm să scoatem în evidență importanța recomandărilor oferite de știința procesuală pena-

lă și criminalistică ce urmează a fi utilizată la maximum în procesul constatării faptei contra mediului și determinării autorului acesteia, recomandări ce pot fi implementate și aplicate doar de către structurile polițienești specializate în domeniu. Spunem aceasta, deoarece în cazul în care nu s-a reușit acest fapt cu implicarea unui grup de subiecți cu abilități specifice de investigare care să dispună de anumite cunoștințe în materie de mediu, combinate cu cele ale criminalisticii – „criminalistica de mediu”, șansele identificării faptuitorului pe alte căi și cu alte mijloace se reduc esențial. De aceea, apariția și dezvoltarea criminalisticii specializate în problemele investigării criminalității de mediu este favorizată de faptul că științele criminalistice sunt, cel mai adesea, științe ale naturii [11, p. 411] (studiază legitățile de formare a diferitor categorii de amprente, efecte ale schimbărilor în natură de orice fel etc).

În această consecutivitate, examinând situația actuală în materie de competență, capacitate de relevare, intervenție și descoperire a diferitor categorii de infracțiuni de către structurile MAI, nu vedem o problemă în a crea unele noi și a le investi cu competențe speciale, anume în combaterea infracțiunilor contra mediului. Pe această cale, ținem să atragem atenția, că în componența Ministerului Afacerilor Interne activează structuri specializate în desfășurarea activității criminalistice care dispun de laboratoare, inventar criminalistic, dar și experți criminaliști special instruiți în domeniul activității criminalistice desfășurate într-u documentarea diferitor categorii de infracțiuni.

Experiențe și avantaje ale creării formațiunilor specializate de protejare a mediului în cadrul structurilor polițienești ale statelor Uniunii Europene

Această necesitate a fost deja înțeleasă de unele state care și-au creat formațiuni de protejare a mediului în cadrul structurilor de poliție. Ne referim aici la statele membre ale Uniunii Europene cum ar fi: România, Franța, Polonia, Italia și altele. După cum afirmă

autorea [12, p. 285] unui studiu asupra situației în România, pornind de la recunoașterea necesității de eficientizare a activității de constatare a faptelor de mediu, în România, în anul 2001 s-au făcut primii pași timizi pe acest drum, la nivelul inspectoratului General al Poliției fiind desemnați anumiți ofițeri specializați în instrumentarea faptelor de acest gen. La nivel teritorial, a fost desemnat câte un ofițer cu atribuții în același domeniu în fiecare inspectorat județean. Cu toate acestea, după cum susține autoarea într-o lucrare a sa din anul 2011, actualmente nu există încă formațiunii cu acest specific, chiar dacă O.U.G. nr. 91/2001 distribuit în mod expres sarcini în materie de protecție a mediului pentru Ministerul de Interne.

În Franța au fost trecute în sarcina jandarmeriei atribuțiuni de constatare a faptelor care aduc atingere mediului, iar în sarcina armatei au fost impuse obligații de protejare a factorilor de mediu din poligoanele de antrenament pe care le au în administrare.

În același fel, în Italia, carabinieri au dreptul de a constata săvârșirea unor fapte ce contravin regulilor de protejare a mediului [12, p. 285].

Necesitatea elaborării și promovării unor mecanisme eficiente de combatere a criminalității contra mediului care să conțină și metode adecvate de investigare, este sesizată și la nivelul UE.

Astfel, potrivit pct. 4 al Directivei 2008/99/CE [7] existența unor norme comune privind infracțiunile dau posibilitatea realizării unor metode de investigații și de existență eficiente pe teritoriul statelor membre și între acestea. Pe această cale, în 2010 și în 2014, INTERPOL a adoptat două rezoluții foarte importante pentru România, dar și pentru Europa, în care Poliția tuturor țărilor se angajează să joace un rol de lider în acest domeniu [13]. Prin urmare, rolul INTERPOL în protejarea mediului se implică în prevenirea și combaterea a o serie de tipuri de vătămări aduse mediului, precum traficul cu specii protejate, lemn, fildeș și, din februa-

rie 2013, și cu pește și alte produse ale mării. Pentru aceasta, structurile menționate au nevoie de conlucrare cu structurile polițienești a tuturor statelor, și nu cu autorităților de mediu.

Discuții și analize la nivel doctrinar asupra importanței creării unor structuri specializate în contracararea criminalității contra mediului

Actualmente, la nivel doctrinar se identifică câteva opinii ce străduiesc să arăte că instituirea unor structuri specializate în domeniul combaterii criminalității contra mediului este extrem de necesară. În acest sens, autoarea Mirela Gorunescu susține că este foarte important să se creeze o forță represivă specializată în materie de protecție a mediului, întrucât lucrătorii de poliție care constată în general orice gen de infracțiune sunt tentați să acorde o mai mică importanță acestui gen de fapte, considerînd-o mult prea puțin importantă [12, p. 285].

De fapt, la nivel conceptual despre necesitatea creării în Republica Moldova a unei structuri specializate în cadrul MAI care să se preocupe nemijlocit de contracararea infracțiunilor de mediu s-a discutat încă prin anul 2010, atunci cînd vorbeam despre specificul prevenirii infracțiunilor din sectorul forestier de către funcționarii de poliție [9, p. 148].

Avantaje ale combinării studiilor în domeniul legislației de mediu cu cele ale activității speciale de investigație în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI.

Pentru început, ținem să amintim că Academia „Ștefan cel Mare” este o instituție superioară de învățămînt cu profil juridic și polițienesc ce pregătește specialiști pentru Ministerul Afacerilor Interne în diferite domenii ale activității polițienești: securitate și ordine publică, activitate specială de investigație, investigarea fraudelor economice, urmăriri penale, criminalistică. Tot în cadrul acestei instituții se citește disciplina „Dreptul mediului”, Curricula căreia cuprinde obiective clare ce privesc cunoașterea legislației de

mediu, a particularităților răspunderii pentru daune aduse mediului, sistemul organelor de drept abilitate cu competențe în protecția și contracararea criminalității contra mediului, regimul juridic al folosirii și protecției diferitor categorii de resurse naturale, regimul juridic al autorizațiilor de mediu etc. O însemnată contribuție în desfășurarea procesului de studii în materie de mediu o au și alte discipline predate, menționăm aici: Dreptul penal și Dreptul contravențional în cadrul cărora sunt studiate într-un compartiment aparte infracțiunile și contravențiile de mediu. Arătînd acestea, nu ne rămîne decât să constatăm că Academia „Ștefan cel Mare” a MAI dispune de toate mijloacele și potențialul necesar asigurării unei instruirii adecvate care să facă față exigențelor impuse eficacității în combaterea criminalității contra mediului, exigențe impuse actualmente și la nivel European, dar și cel Internațional. Pentru aceasta, ne rămîne doar să insistăm în a arăta și factorilor de decizie din cadrul IGP și MAI cît de necesară și actuală este problema protecției mediului și, în același timp, cît de utilă și eficientă ar fi implicația poliției, evident după o altă schemă, în realizarea acestei misiuni.

În concluzie, fiind arătate mai sus toate dificultățile și cauzele ineficienței activității prestate de autorităților de mediu, dar deopotrivă și de structurile polițienești nespecializate în combaterea criminalității contra mediului, studiind și experiențele unor state în acest compartiment, nu avem decît să propunem revizuirea conceptului actual al modului de intervenție în prevenirea și combaterea infracțiunilor ecologice cu plasarea accentului pe structurile polițienești specializate în domeniu. Cu toate acestea, nu trebuie de ignorat nici rolul autorităților de mediu și nici cel al poliției ce deține competență generală în constatarea nelegiuirilor la adresa mediului, fapt care va contribui și mai mult la consolidarea forțelor în lupta cu fenomenul vizat.

Referințe bibliografice:

1. Constituția Republicii Moldovă din 29.07.1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 18.08.1994.
2. Codul Civil al Republicii al Moldovă, adoptat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86 din 22.06.2002.
3. Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. Monitorul Oficial nr. 3-6 din 16.01.2009.
4. Legea Republicii Moldova privind protecția mediului înconjurător, nr. 1515 din 16.06.1993. Monitorul Parlamentului nr. 10 din 01.10.1993
5. Legea Republicii Moldova, cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27.12.2012. Monitorul Oficial Nr. 42-47 din 01.03.2013.
6. Legea Republicii Moldova, nr. 59 din 29.03.2012, privind activitatea specială de investigații. Monitorul Oficial nr. 113-118 din 08.06.2012.
7. Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19.11.2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal.
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, nr. 77 din 30.01.2004 cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului-Inspectoratului Ecologic de Stat. Monitorul Oficial nr. 26-29 din 13.02.2004.
9. G. Ardelean. Specificul prevenirii infracțiunilor din sectorul forestier de către funcționarii de poliție. Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare”, ediția X-a, Chișinău, 2010.
10. I. Trofimov. Răspunderea pentru fapta viitoare și determinarea faptuitorului în raportul juridic de răspundere. Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, Chișinău, nr. 3/2003.
11. M. Duțu. A. Duțu. Răspunderea în dreptul mediului. București, Editura Academiei Române, 2015.
12. M. Gorunescu. Infracțiuni contra mediului înconjurător. București, C.H. Beck, 2011.
13. I. Botezatu. Coordonator proiecte în cadrul Departamentului Securitatea Mediului al INTERPOL, [http:// www.ecologic.rec.ro](http://www.ecologic.rec.ro).

Despre autori:

Grigore ARDELEAN,
doctor în drept,
lector universitar al Catedrei „Drept privat”
a Academiei „Ștefan cel Mare”
a MAI al Republicii Moldova
Marius MUREȘAN,
doctor în drept, România
e-mail: marius_muresansm@yahoo.com
tel. +40745901111

About authors:

Grigore ARDELEAN,
PhD,
associate professor of the Department “Private
Law” of the Academy „Ștefan cel Mare”
of the MIA of the Republic of Moldova
e-mail: ardeleangrigore@mail.ru
tel. 069314635
Marius MUREȘAN,
PhD, România
e-mail: marius_muresansm@yahoo.com
tel. +40745901111